

Monisairas potilas

Suosituksesta käytäntöön

Yleislääkäripäivät 2022

Pj. Tuomas Koskela, Tampereen yliopisto

Session ohjelma

- Johdatus aiheeseen (Tuomas Koskela)
- Käypä Hoito -suositus potilastapausten kautta (Aleksi Varinen)
- Mistä interventiosta on näyttöä? (Ilona Mikkola)
- Käypä hoidosta käytäntöön (Tuomas Koskela)

Koulutuksen tavoitteet

- lisätä tietämystä monisairastavuuden merkityksestä potilaan terveydentilalle ja riskitekijänä
- tutustua vaikuttaviin interventioihin, jotka saattavat parantaa monisairaana potilaan hoitoa
- oppia potilastapausten kautta uusia lähestymistapoja monisairaana potilaan hoitoon

Kuinka moni teistä on osallistunut Monisairas potilas Käypä Hoidon implementaatiotilaisuuteen aiemmin?

<https://uta.screen.io/monisairas>

Monisairas potilas

-kenelle tarvitaan käypää hoitoa?

Tuomas Koskela

Yleislääketieteen professori (tenure track), Tampereen yliopisto

Yleislääkäripäivät 24.11.2022

Sidonnaisuudet

Nykyinen työ:

- Professori (tenure track), Tampereen yliopisto
- Sivuvirka: Ylilääkäri, PSHP, Perusterveydenhuollon yksikkö
- Kliininen työ: Pihlajalinna, Hämeenkyrö

Muuta:

- Monisairas potilas, Käypä Hoito –työryhmä, pj

Käypä Hoito -suositukset

- Sairauskohtaisissa Käypä hoito –suosituksissa (n=103) on käsitelty yleensä yksittäisten sairauksien tai oireiden hoitoa, ja monisairairaat sekä monilääkityt potilaat niissä jääneet vähälle huomiolle

From the President: November 2022

President's Messages
November, 2022

FROM THE PRESIDENT

DR ANNA STAVDAL

[Español](#) [Français](#) [中文](#)

Negative Side Effects of Clinical Guidelines?

Medicine's gold standard these days is Evidence based Medicine (EBM). Most of us agree that what's best for our patients is treatment based solidly on scientific knowledge. We rarely recall, however, that the concept of clinical guidelines based on EBM is quite a new-comer to the history of medicine. As recently as the 1980's, when I graduated from medical school, no reference was made to 'guidelines' during our case conferences. We relied on our textbooks and what we'd learned from our teachers to arrive at diagnoses and treatment plans.

Wonca News 20.11.22

Original Research | [Published: 01 July 2022](#)

Revisiting the Time Needed to Provide Adult Primary Care

[Justin Porter MD](#) , [Cynthia Boyd MD, MPH](#), [M. Reza Skandari PhD](#) & [Neda Laiteerapong MD, MS](#)

[Journal of General Internal Medicine](#) (2022) | [Cite this article](#)

2500 väestön
hoitosuosituksen
mukaiseen hoitoon
yleislääkäriltä menisi
26,7 tuntia päivässä,
tiimimallissa 9,3 tuntia
päivässä

Mitä itse odotat Käypä Hoito –suosituksilta?

<https://uta.screen.io/monisairas>

Monisairas potilas Käypä Hoito -suositus

- Julkaistiin maaliskuussa 2021
- <https://www.kaypahoito.fi/hoi50126>

Monisairas potilas KH-suosituksen tavoitteet

- Edistää monisairaiden potilaiden terveyttä, hyvinvointia, toimintakykyä ja elämänlaatua
- Korostaa potilaan roolia hoitopäätöksiin liittyvässä päätöksenteossa
- Lisätä lääkärikunnan ja muun terveydenhuoltohenkilöstön sekä potilaiden tietoisuutta monisairastavuuden merkityksestä ja erityispiirteistä
- Näkökulman laajentaminen yksittäisten sairauksien hoitamisesta potilaan kokonaistilanteen hyvään hoitoon
- Kannustaa suunnitelmallisuuteen ja moniammatilliseen yhteistyöhön monisairaiden potilaiden hoidossa
- Lisätä ammattilaisten tietoisuutta riskissä olevien monisairaiden tunnistamisen työkaluista ja vaikuttavista hoidon interventioista

Monisairastavuuden määritelmistä

- **Monisairas potilas:** henkilö, jolla on vähintään kaksi pitkäaikaista sairautta, vammaa tai toiminnanvajausta.

Monisairaat = heterogeeninen joukko erilaisia potilaita

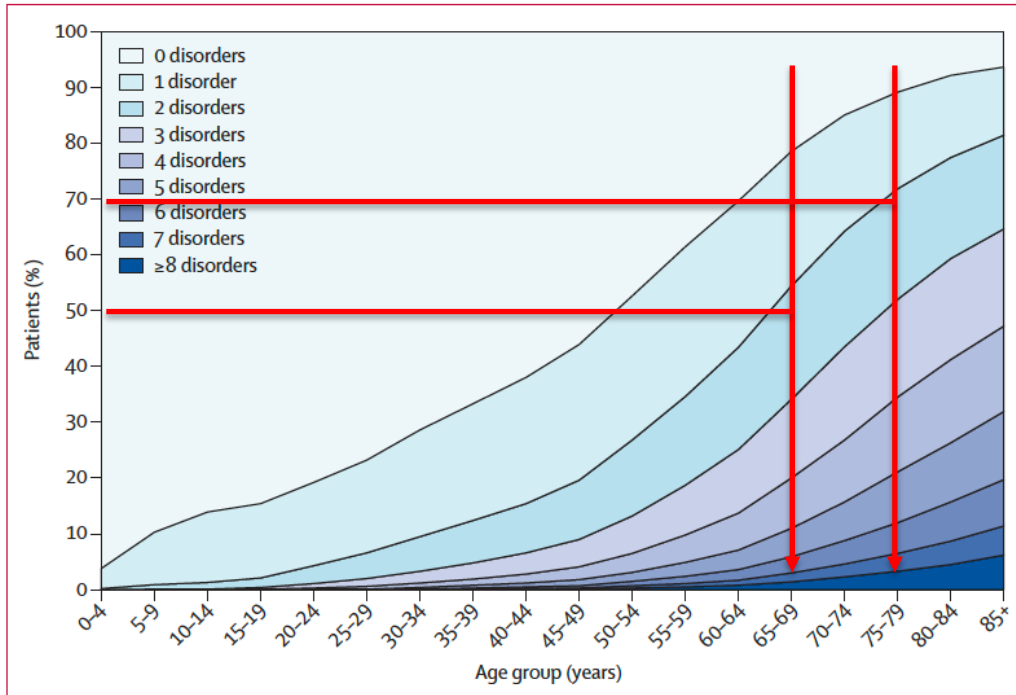
- Sairauskombinaatiot vaihtelevat hyvin monimutkaisista yhdistelmistä yksinkertaisiin
- Toimintakyky, arjessa pärjääminen ja kyky itsehoitoon vaihtelee paljon

Mitä monisairastavuudesta tiedetään?

Pitkäaikaissairauksien määrän yhteys ikään

Barnett ym. Lancet 2012

Heikko sosioekonominen asema lisää monisairastavuuden riskiä

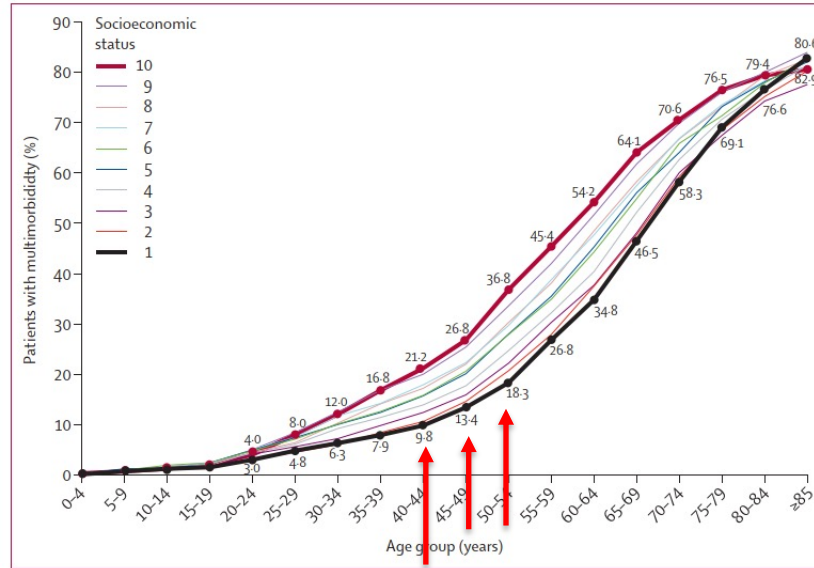

Figure 2: Prevalence of multimorbidity by age and socioeconomic status
On socioeconomic status scale, 1=most affluent and 10=most deprived.

Barnett ym.
Lancet 2012

Monisairastavuus, koettu terveys ja terveyspalveluiden käyttö -tieteellinen näyttö

- Monisairastavuus heikentää koettua terveyttä, elämänlaatua ja tyytyväisyyttä elämään
- Monisairailla koettuun terveyteen voimakkaasti vaikuttavia tekijöitä ovat sairaudesta johtuvat oireet tai seuraukset, kuten kipu, depressio ja toimintakyvyn rajoitteet
- Monisairaat käyttävät enemmän perusterveydenhuollon palveluja
- Toimintakyvyn rajoitteet selittävät terveyspalvelujen käyttöä paremmin kuin pitkäaikaissairaudet
- Monisairaille voi koitua laaja-alaista hoidon kuormittavuutta, ja heille määrätään enemmän lääkkeitä.
- Monisairaat ovat alttiimpia lääkityksen haittavaikutuksille

Riskissä oleva monisairas potilas

- Palveluiden käyttö on runsasta, suunnittelematonta tai tapahtuu usealla eri taholla
- Potilaalla on sekä ruumiillisia sairauksia että mielenterveydenhäiriöitä
- Todetaan gerastenia
- Potilaalla on monia lääkkeitä
- Arjessa selviytyminen on muuten vaikeaa

Mihin riskissä?

- Terveydentilansa heikentymiselle
- Heikentyneelle kyvyllä selviytyä sairauksiensa kanssa
- Hoitojen haittavaikutuksille
- Hoidon laadun heikkenemiselle
- Hoidon siiloutumiselle
- Hoidon sujuvuuden heikkenemiselle eri hoitotahojen välillä

Mikä sinun mielestä on haastavinta monisairaan potilaan hoidossa?

<https://uta.screen.io/monisairas>

...seuraava esitys...

Miten implementoida hoitosuosituks käytäntöön?

”Hoitosuosituksen tekeminen on helppoa, mutta implementointi vaikeaa”

Keskeiset suositukset

- Hoidon jatkuvuus on keskeistä monisairaahan potilaan hoidossa.
- Monisairaahan potilaan hoidosta on tutkimusnäyttöä seuraavien Suomeen soveltuvien hoitomallien ja interventioiden hyödyistä:
  - iäkkään geriatrinen kokonaisvaltainen arviointi
  - psykososiaaliset interventiot
  - potilaslähtöiset hoitomallit
  - yksilöllinen hoitosuunnitelma.
- Potilaan kokonaistilanteen huomioon ottava lähestymistapa on yksittäisiin sairauksiin keskittyvää näkökulmaa oleellisempi monisairaahan potilaan hoidossa kaikille kliinistä työtä tekeville ammattihenkilöille.
- Tavoitteena on tarkoituksenmukainen lääkehoito siten, että monisairaahan potilaan toimintakyky ja elämänlaatu tulevat huomioiduiksi.

Keskeiset periaatteet

- Keskustele potilaan kanssa monisairastavuuden huomioon ottavista hoitovaihtoehdoista ja lähestymistavoista.
- Huomioi hoidon kuormittavuus.
- Huomioi potilaan tavoitteet, arvot ja tärkeysjärjestykset.
- Käy läpi lääkitys ja muut hoidot siten, että otat huomioon potilaalle koituvat yksilölliset hyödyt ja haitat sekä huomioit potilaan kannalta merkittävimmät asiat.
- Sovi yksilöllisestä hoitosuunnitelmasta yhdessä potilaan kanssa.

Implementoinnin tavoite

- Muuttaa suositukset arjen käytänteiksi
- Terveystuotteen tuottaminen väestössä (sairastavuus, kuolleisuus, elämänlaatu, toimintakyky, jne.)

Mikä menetelmä toimii implementoinnissa?

- ”Menetelmän valinnan tulee lähteä implementointia estävien ja edistävien tekijöiden tunnistamisesta sekä toimintaympäristön tuntemuksesta”

Gagliardi ym.
Implement Sci 2015

- ”Sama menetelmä ei toimi kaikissa ympäristöissä ja näytön laatu vaikuttaa implementoinnin onnistumiseen”

Grol R ym. Lancet 2003

Kuinka juurruttaa Monisairas potilas Käypä Hoito käytäntöön?

<https://uta.screen.io/monisairas>

Kiitos!

- tuomas.koskela@tuni.fi

@kostuo

- aleksi.varinen@tuni.fi

- Ilona.mikkola@duodecim.fi

